

MaNie

Nr. 152
Zomer 2024

Uitgelaten

Magische Maas en Niersplek

Jos Ballast geniet van het uitzicht, de vogelgeluiden en de natuur rondom het tracé van het Duits Lijntje/de Boxtelerbaan.

Het noorderlicht

Veel mensen op het noordelijk halfrond waren ook dit jaar weer in de ban van het betoverende dansende en gekleurde licht van Lady Aurora. Marian Vink geeft tips om dit poollicht fotografisch vast te leggen.

Cursus klimaatgesprekken

Klimaatverandering wordt mede veroorzaakt door menselijk gedrag. Maar hoe maken wij onszelf en elkaar er echt verantwoordelijk voor? En wat kunnen wij bijdragen aan de beperking van onze ecologische voetprint? De cursus Klimaatgesprekken biedt handreikingen om het gesprek daarover met elkaar te voeren.

IVN

IVN natuureducatie is een landelijke organisatie, opgericht in 1960. De vereniging heeft 161 afdelingen met circa 6000 IVN-vrijwilligers die zich inzetten voor natuur, milieu en duurzaamheid.

IVN MAAS EN NIEERS

Onze afdeling heeft als werkgebied de gemeenten Genneep, Bergen en Mook en Middelaar. We hebben ruim 300 leden, waarvan 55 jeugdleden. Ons doel is om jong en oud te laten ervaren hoe mooi en waardevol natuur is. Onze actieve leden / vrijwilligers organiseren onder andere natuurexcursies, jeugdactiviteiten, cursussen en nog veel meer.

Word lid en doe mee!

Bijvoorbeeld met de nieuwe uilenwerkgroep. Of samen aan de slag in het groen met de werkgroep Landschapsbeheer. Zie al onze werkgroepen op deze pagina. Er zit vast wel een activiteit tussen die bij jou past en waarmee jij je kunt inzetten voor onze mooie natuur.

Heb je interesse? Of wil je meer informatie? Stuur dan een kort mailtje naar de werkgroep met je voorkeur. Zie voor meer informatie onze website www.ivn.nl/afdeling/maas-en-niers of scan de QR-code:

Hoe kun je lid worden of opzeggen?

Nieuw lid of donateur | IVN
<https://www.ivn.nl/afdeling/maas-en-niers/lidmaatschap/>

Wat kost het om lid te worden?

Jeugdleden € 7,50 per jaar en volwassen lid € 25,-
meer info: zie website.

Wat biedt het lidmaatschap je?

Nieuwsbrieven, clubblad MaNie, natuurwandelingen, cursussen, lezingen en deelname aan werkgroepen.

COLOFON

Redactieteam MaNie

Marcel Aaldering, Myriam van Breevoort, Saskia Egmond, René Elich, Miriam Pietz, Marian Vink, Germa Vloet.

E-mailadres redactie: Rene Elich, p/a redactie.manie@ivn-maasenniers.nl

Grafische vormgeving: Andries Knevel

Foto cover: Hans Derksen (Sperwer)

Foto's achterblad: Hans Derksen; René Elich; Bennie Musters; Miriam Pietz

Druk: Drukkerij Heiming | Kleve, Deutschland

Papier:

Bezoekadres IVN Maas en Niers: Kampweg 10, 6591 XV Genneep (bij de algemene begraafplaats).

Bankrekening: IBAN NL69 RABO 0140663460

KuK-nummer: 40166209

© Copyright IVN Maas en Niers

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande toestemming voor andere doeleinden gebruikt worden.

Werkgroepen

Bibliotheek:

(niet actief) - info@ivn-maasenniers.nl

Cursussen:

Vacature - educatie@ivn-maasenniers.nl

Excursies en wandelingen:

Vacature - activiteiten@ivn-maasenniers.nl

Fotografie:

Marian Vink - (e-mailadres in aanvraag)

Insecten en vlinders:

Peter Megens - PAH.Megens@live.nl

Jeugd, de Groentjes:

Myriam van Breevoort - groentjes@ivn-maasenniers.nl

Landschapsbeheer:

John Toonen - landschapsbeheer@ivn-maasenniers.nl

Ledenadministratie:

Jeroen Jorna - ledenadmi@ivn-maasenniers.nl

Natuur en Milieu:

Jan Wolters - (e-mailadres in aanvraag)

Nieuwsbrief:

Germa Vloet - nieuwsbrief@ivn-maasenniers.nl

Paddenstoelen

Elma Burg - (e-mailadres in aanvraag)

Planten:

Hennie Dimmers - planten@ivn-maasenniers.nl

Roofvogels en uilen:

Dirk Kerkhoff - ruwg@ivn-maasenniers.nl

Vogels:

John Toonen - vogels@ivn-maasenniers.nl

Website:

Saskia Egmond - website@ivn-maasenniers.nl

René Elich - agenda@ivn-maasenniers.nl

Bestuur

Voorzitter (ad interim): Peter Thönnissen

voorzitter@ivn-maasenniers.nl

Secretaris (ad interim): Marian Vink

secretaris@ivn-maasenniers.nl en info@ivn-maasenniers.nl

Penningmeesters (ad interim):

Hennie Dimmers / Xander van Hartingsveldt

penningmeester@ivn-maasenniers.nl

Vertrouwenspersoon

Arnold Jansen: vp-mannen@ivn-maasenniers.nl

Voorwoord

Beste leden en lezers,

Deze keer een bijzonder voorwoord in de MaNie van jullie interimbestuur. Zoals jullie weten zijn we al een langere periode op zoek naar een voorzitter en andere bestuursleden.

Tijdens het Groot Overleg van 16 april heeft het overgebleven dagelijks bestuur zijn taken neergelegd. Dit had tot gevolg dat de overige 3 algemene bestuursleden, rekening houdend met onze statuten, gekeken hebben naar de mogelijkheden om in ieder geval een algemene ledenvergadering (ALV) te organiseren. Dat is gelukt, door tijdens een bestuursvergadering ter voorbereiding op de ALV de drie bestuursleden tijdelijk te benoemen tot interim DB-leden. Op 28 mei hebben we een ALV gehouden. Bijna 30 leden woonden deze vergadering bij. Daar is onder andere de bijzondere ontstane situatie uiteengezet en toegelicht.

Echter, op grond van onze statuten zijn ook de interim-leden niet (meer) herkiesbaar, gewoonweg omdat zij al zo vele jaren actief zijn als bestuurslid binnen onze afdeling. Dat is ook duidelijk ter sprake gekomen tijdens de ALV. Helaas waren er tijdens de ALV geen gegadigden aanwezig die interesse hadden in een rol als bestuurslid.

Voor de continuering van de dagelijkse gang van zaken is de ALV akkoord gegaan met de benoeming van de interim bestuursleden Peter Thönnissen, Hennie Dimmers en Marian Vink, waarbij Peter Thönnissen is benoemd tot interim-voorzitter. Tevens is tijdens de ALV gevraagd om ook anderen dan het huidig bestuur te laten zoeken naar nieuwe bestuursleden. Besloten is aan Jos Toonen de opdracht te geven een commissie 'Nieuwe Bestuursleden werven' te vormen. Bijzonder prettig is dat deze commissie voortvarend aan de slag is gegaan. De commissie zal tijdens een extra ALV op 18 september een toelichting geven. Lees daarover meer op pagina 5 van deze MaNie.

Wij kijken er naar uit je te ontmoeten op de ALV van 18 september.

Tot dan!,
Interim bestuur
Peter Thönnissen, Hennie Dimmers en Marian Vink

Wie willen energie steken in het nieuwe IVN bestuursteam?

Inhoud

- 2 IVN-info, bestuur en werkgroepen
- 3 Voorwoord
- 4 Mijn magische Maas- en Niersplek
- 5 - Extra ALV
- Rabo clubactie
- 6 Groen, gezellig en actief
- 7 - Beetle wandeling
- Raadplaatje
- 8 Natuurbelevingscursus IVN Maas en Niers 2024
- 10 - Programma Groentjes
- Schoolbezoek Elckerlyc
- 11 Nachtzwaluwen spotten
- 12 Schoolexcursie De Maaskei
- 13 - Steenuiltjes
- Bij het bijenhotel
- 14 Heb jij ook het noordlicht gezien?
- 16 Wandeling in Lievelede en het Zwillbrocker Venn (een verslag)
- 17 - Met de plantenwerkgroep op pad
- IVN Kerkuilen
- 18 Cursus klimaatsgesprekken
- 19 - Agenda IVN
- Oplossing raadplaatje

MIJN MAGISCHE MAAS- EN NIERSPLEK

DUITS LIJNTJE / BOXTELER BAHN

TEKST EN FOTO'S: JOS BALLAST

De geschiedenis van het Duits Lijntje is boeiend. Er valt dan ook veel over te vertellen. Hieronder volgt een aantal interessante wetenswaardigheden.

De spoorlijn werd in 1878 in gebruik genomen en was toen de snelste verbinding tussen St. Petersburg en Londen via Warschau, Berlijn, Gennep en Vlissingen. Zelfs Russische Tsaren en Duitse keizers maakten er gebruik van, bijvoorbeeld om op familiebezoek in Londen te gaan. Ook veel bedevaartgangers naar Kevelaar en de Brabantse bedevaartplaatsen maakten gebruik van dit spoor.

In mei 1940 maakten de Duitsers er gebruik van bij hun inval van Nederland en door een list kregen zij de Gennepse spoorbrug ongeschonden in bezit. Tijdens de laatste oorlogsmaanden in 1944 werd de spoorlijn gebruikt voor het transport van gevangenen en joden vanuit Vught naar de concentratiekampen in Duitsland.

In september 1944 werd de spoorbrug in Gennep door de Duitsers opgeblazen waardoor het Duits lijntje niet meer gebruikt kon worden.

In februari 1945, na de bevrijding van Gennep, werd een noodspoorlijn, de "Hawkins Link", aangelegd. Die sloot ter hoogte van het huidige NATO-kamp aan op het Duits lijntje. Zo konden de Britse en Canadese militairen sneller beschikken over grote hoeveelheden

materieel, brandstof, wapens, militairen en goederen. Het tracé is nu een veel gebruikt wandel- en fietspad naar Hommersum en Goch, via het bruggetje over de Kendel.

Ook het bekende Pieterpad komt er langs. De door IVN uitgezette "Bomen en Volksgebruiken" wandelroute van 4 km begint langs de voormalige spoorlijn evenals het Natuurbelevingspad. De bekende wilde appelboom van de Russische Tsarina vinden we langs het Duits lijntje.

Vanaf het lijntje heb je een mooi uitzicht op het Kempenven met de bloeiende waterlelies en de schapenwei van Joop. Via een mooie rechte zichtlijn, omzoomd door bomen en struiken, is goed te zien dat hier vroeger een spoorlijn was. Vanaf het lijntje is ook ons IVN-home goed te zien.

In de zomer is hier de wiewaal te horen. Zelf woon ik pal aan het Duits Lijntje. Al vroeg in de ochtend hoor ik in mijn slaapkamer de vele vogelgeluiden die uit het bos rond het lijntje komen. Ook vossen, reeën, kerkuilen worden hier gezien. Er wandelde zelfs eens een wolf langs het Duits Lijntje!

Bovenstaande tekst is de derde bijdrage in de rubriek 'Mijn magische Maas- en Niersplek'. Schrijf jij de volgende aflevering?

Extra ALGEMENE LEDEN- VERGADERING

In de ALV van 28 mei 2024 werd duidelijk dat de leden in het overgebleven dagelijks bestuur in het voorafgaande GO-overleg te kennen hadden gegeven dat zij hun taken zouden neerleggen. Omdat de overgebleven bestuursleden niet herkiesbaar waren, is Jos Toonen gevraagd om een commissie te vormen voor het werven van een nieuw bestuur.

Naast Jos hebben Ger Frenken, Harm van Riswick en Arnold Jansen deze taak op zich genomen. Deze commissie heeft de afgelopen weken gesprekken gevoerd met alle betrokkenen (afgetreden bestuursleden, huidige bestuursleden en coördinatoren).

Daarna is de commissie op zoek gegaan (en is dat nog steeds) naar nieuwe bestuursleden. Ook daarvoor is al een aantal gesprekken gevoerd.

De commissie heeft het voornemen om met een aantal voorstellen te komen, waaronder de invulling van het nieuwe bestuur.

Deze willen we presenteren in een extra ledenvergadering op woensdagavond 18 september 2024. Reserveer deze datum dus alvast in je agenda.

EN..... mocht je ambitie hebben voor een bestuursfunctie, meld je dan bij de commissie via arnold@grevendael.nl of jostoonen1@gmail.com

Namens de commissie,
Arnold Jansen

UITNODIGING

Het interimbestuur van de IVN-afdeling Maas en Niers nodigt de leden uit voor een
EXTRA ALGEMENE LEDENVERGADERING (ALV),
op woensdagavond 18 september 2024, aanvang 20:00 uur
in het IVN-clubgebouw, Kampweg 10 te Gennep.

AGENDA:

- * Verslag ALV 28 mei 2024
- * bevindingen van de commissie Werving Nieuw Bestuur
- * behandeling voorstellen van de commissie Werving Nieuw Bestuur
- * afscheid van voormalige bestuursleden Jan Wolters, Marcel Aaldering en Xander van Hartingsveldt

Voor een toelichting op de agenda wordt verwezen naar bovenstaand artikel van de commissie.

WIJ DOEN WEER MEE MET DE RABO CLUBACTIE

Bij IVN draait alles om **groen**. Kerntaak van onze vereniging is om mensen te inspireren en voor te lichten over de natuur en het behoud daarvan. Daar kun jij bij helpen. Van 2 t/m 24 september is het voor alle Rabo-leden weer mogelijk om op ons te stemmen bij de Rabo ClubSupport-actie. Dit jaar zal de opbrengst gebruikt worden voor de aanschaf van educatief materiaal voor de jeugd. Elke stem draagt daar aan bij.

HELP JE MEE?

**ALS RABO-LID KAN JE WEER OP ONS STEMMEN VAN
2 T/M 24 SEPTEMBER 2024**

Rabo ClubSupport

Stem op onze club!

GROEN, GEZELLIG EN ACTIEF

TEKST: RENÉ ELICH | FOTO'S: JOS BALLAST, RENÉ ELICH

Voor de kids was er biologisch schminken. Esther kon er zich helemaal op uitleven.

Ook konden de kinderen zaadbommetje maken. We hadden nog een voorraadje bloemenzadjes, gekregen van de gemeente Gennep. De resterende zakjes zaad werden na afloop uitgedeeld.

Er was een plantenmarkt waar 'overgebleven' planten en stekjes geruild konden worden. Een flink aanbod was aanwezig. Leden van de plantenwerkgroep gaven zo nodig advies.

Op 21 april was de algemene ledenvergadering (ALV) gepland. Daaraan voorafgaand waren enkele activiteiten gepland om wat meer en andere leden naar het IVN te lokken. De ALV is niet doorgegaan, maar de activiteiten wel!

We begonnen om 10:30 uur met koffie, thee, limonade en zelfgebakken taarten door Karin, Esther en Xander. Heerlijk, dat smaakte naar meer.

Er was een toernooi klootschieten. Jos had alles voorbereid en groepen van ieder twee teams maakten een rondje over het NATO-terrein. De deelnemers waren behoorlijk fanatiek en oprekken van de regels werd niet geschuwd. Kortom, veel plezier tijdens het spel, voor jong en oud. Het beste team won een wisseltrofee. De namen van de winnaars worden op de trofee gezet. En die van toekomstige winnaars worden daar te zijner tijd aan toegevoegd. De trofee blijft in het clubhuis.

Bij de uilenwerkgroep kon je inschrijven voor hoogstamfruitbomen, die in het najaar uitgeleverd zullen worden. Daarmee bevorder je de biodiversiteit die zo belangrijk is voor deze vogels. Het DoeEsDuurzaamplatform was aanwezig met voorbeelden en raad over duurzaamheid en biodiversiteit. Aan het 'Rad van Duurzaamheid' kon je een slinger geven met vragen over duurzaamheid.

Tot slot gaf Jos Ballast een lezing over de 'Hawkins Link', een door de geallieerden in 1945 aangelegde tijdelijke spoorverbinding tussen de spoorlijn Nijmegen-Venlo en het Duitslijntje (Boxtel-Wesel). Dit omdat de bruggen bij Mook en Gennep vernield waren. De spoorlijn werd gebruikt om goederen en manschappen naar Duitsland te vervoeren. Jos liet aan de hand van foto's en tekeningen zien hoe het spoor liep en wat er nu nog van terug te vinden is in het landschap in de buurt.

Na afloop waren 3 soorten vega-soep, gemaakt door Saskia, met zelfgebakken brood door Esther.

Al met al een 'Groene, Gezellige en Actieve' ochtend, zeker voor herhaling vatbaar.

FOTO LINKS:
Klootschieten op het voormalige NATO-terrein

FOTO RECHTS:
De IVN-wisseltrofee

BEETLE WANDELING | zomer 2024

TEKST EN FOTO'S: DORIEN VAN RENS

Misschien is dit een leuke tip bij het uitlaten van een hond.

Afgelopen zomer kwam 'Beetle', de hond van mijn zoon, 15 dagen logeren. Dat betekende 15 dagen 3 maal per dag uitlaten. Na een paar dagen zomaar wandelen, dacht ik: 'het is misschien leuk om eens te kijken welke (on)kruiden ik onderweg tegen kom en welke ik zo uit mijn hoofd weet te herkennen.

Zo gezegd zo gedaan. Het was ontzettend leuk om te doen. Ik werd steeds fanatieker en ging zelfs andere rondjes lopen om nieuwe planten te ontdekken. Ik kende ze echt niet allemaal uit mijn hoofd en dus maakte ik een foto met mijn mobieltje om het thuis op te zoeken. Uiteindelijk werd het een hele lijst. Wat ik zoal tegenkwam:

Look zonder look, paarse dovennetel, robertskruid, koraalbes, bonte wikke, ruwe berk, slangenkruid, akkerwinde, knopherik, gewone esdoorn, madeliefje, reuzenberenklauw, fluitenkruid, ridderzuring, Amerikaanse vogelkers, kaal knopkruid, hondsroos, rode kornoelje, gewoon struisgras, Turkse hazelaar, speerdistel, hazelaar, postelein, zoete kers, smalle weegbree, dijkviltbraam, viltgan-

zerik, wilde kardinaalsmuts, klimop, jacobskruid, wilde lijsterbes, Canadese fijnstraal, sleedoorn, boerenwormkruid, klein kruiskruid, gewoon varkensgras, perzikkruid, hopklaver, wilde reseda, gewone raket, melganzenvoet, straatgras, gewoon biggenkruid, kleine pimpernel, harig vingergras, hertshoornweegbree, grote brandnetel, grijskruid, akkerdistel, hondsdrif, vlasbekje, Amerikaanse gleditsia, echte kamille, kropaar, mahonia, groot kaasjeskruid, duizendblad, teunisbloem, stalkaars, akkerwinde, klein streepzaad, kruipertje, paardenbloem, wilde klaver, hazenpootje, sint-janskruid, robinia.

Ik verheug me nu alweer op de volgende zomer, als Beetle weer komt. Dan ga ik monitoren of al die plantjes er nog zijn.

Turkse hazelaar

Boerenwormkruid

Raadplaatje

TEKST EN FOTO'S: MYRIAM VAN BREEVOORT

Vraag:

Deze zaailing lijkt op een mooi groen ulindertje. Wat zou het zijn???

(De oplossing vind je op bladzijde 19)

NATURBELEVINGSCURSUS IVN MAAS EN NIRS 2024

TEKST: TINEKE ROOK | FOTO'S: GERMA VLOET

Vorig jaar ben ik ondersteunend lid geworden van het IVN Maas en Niers en het werd tijd mijn blik eens te verbreden. Dit jaar kwam de natuurbelevingscursus voorbij en ik besloot daaraan mee te doen. Het was inderdaad een beleving. We hadden van april tot en met juni vier cursusavonden in de Mariaschool in Bergen. Aansluitend gingen we op vier zaterdagmorgens op excursie om de opgedane kennis te toetsen door in de natuur te kijken en te luisteren.

De eerste avond ging over vogels, hoe de vleugels opgebouwd waren en vooral ook over de vogeltrek. Ongelooflijk dat veel van die kleine vogeltjes zo'n enorme afstand kunnen afleggen om hier te komen broeden en hun kleintjes groot te brengen om daarna weer duizenden kilometers af te leggen om in het zuiden en Afrika te overwinteren.

Die zaterdag verzamelden we 's morgens om 7 uur bij het Eendenmeer in Bergen. Wat was het koud, 5 graden. We werden opgesplitst in 2 groepen, een groep ging met John mee en een met Miriam. Als eerste zagen en hoorden we de geelgors hoog in de boom zitten fluiten. De tjiftjaf en de fitis, de boompieper, nachtegaal, blauwborsttapuit, allemaal met hun eigen gezang. Miriam kon ze allemaal feilloos herkennen. Voor mij nog heel wat te leren.

De tweede avond ging over bijen. Het eerste dat we leerden, was dat er 365 soorten wilde bijen bestaan en er maar één honingbij is. Zo, die kwam binnen. Peter Megens heeft er heel veel over verteld. Die zaterdag gingen we met de pont bij Afferden de Maas over. Hier hebben we het *Pontipad* gelopen, dwars door een heel oud stukje Maasheggen. De echt nog heel oude heggen, waaraan je goed kon zien hoe ze waren opgebouwd. Prachtig! Met daarnaast de weiden vol grassen en bloemen. Deze weiden worden pas laat gemaaid zodat insecten en vogels zich er te goed aan kunnen doen en kunnen nestelen. Heerlijk struinen door het hoge gras in een apart wereldje.

Het Pontipad

Avond nummer 3 ging over amfibieën/reptielen en agrarisch natuurbeheer. John kon heel goed vertellen over de verschillende kikkers en diverse soorten salamanders die er zijn. Hoe hij vroeger met grote schepnetten in de weer ging maar nu verschillende fuiken in de poelen laat drijven om de bodem zoveel mogelijk intact te laten. Wat die man allemaal niet weet te vertellen over die kleine beestjes! Peter Thönissen vertelde over het agrarisch natuurbeheer en hoe hij dat zelf bij zijn eigen boerderij en erf in praktijk brengt. Zo ga je toch met andere ogen kijken. De excursie hadden we aansluitend op zaterdag in Genep rond het IVN-gebouw en het oude NATO-terrein. John had vrijdagavond al wat fuiken uitgezet en via een mooie wandeling kwamen we bij de poel. Nou, er zat genoeg in. Een heel goede vangst van allemaal verschillende soorten salamanders: alpenwatersalamander, kleine watersalamanders, vinpootsalamander en kamsalamanders.

Boompieper

Kleine watersalamander en vinpootsalamander

Libelle (Viervlek)

Grote kevers en torren en larven van de libellen. Langs de randen van de poel stond wat riet (of hoog gras) daar waren wat libellenlarven omhoog geklommen om te ontpoppen. Wat mooi om te zien, als je het niet weet loop je er gewoon aan voorbij. Ondertussen hoorden we ook de wielewaal fluiten. We kregen hem niet te zien. Dit allemaal op heel kleine loopafstand van mijn eigen huis.

De vierde en laatste avond ging over geologie en planten. Hier was Ad onze leermeester. Over het ontstaan van de stuwwallen in de laatste ijstijd bij Nijmegen en Groesbeek. We wonen er vlakbij. De loop van de Rijn en de Maas, dat die vele jaren geleden heel anders liepen dan nu. Het plateau van Wemb, nog nooit van gehoord, ook vlakbij, het vliegveld Weeze staat er bovenop. Aansluitend hadden we op zaterdag nog een wandeling in de buurt van het Eendenmeer in de Maasduinen. Hier zagen we het voorbeeld van een zandafzetting van lang geleden en de verschillende grassen en planten. Daarna zijn we al carpoolend naar Aijen gereden en ook daar hebben we een prachtige wandeling gemaakt. Deze liep door het Heuloërbroek (wel heel glibberig vanwege de houten vlonders en de regen van de afgelopen tijd). Dit Heuloërbroek is 19 ha groot en ligt ten oosten van Aijen in een laaggelegen gebied in het winterbed van de Maas. Het bestaat uit ruige graslanden en bos, ook vind je hier elzenbroekbossen en wilgenstruwelen. Een prachtig gebied om te lopen, met uitleg van Ad en verschillende andere mensen hebben we hier veel grassoorten en planten gezien.

Mensen, heel veel dank aan John, Miriam, Peter M, Peter T, Ad en alle andere mensen die deze cursus mogelijk gemaakt hebben. Ook zeker aan de medecursisten. We hadden een gezellige gemêleerde groep. Ik heb genoten en kijk en luister nu zeker met andere ogen en oren als ik buiten loop.

De GROENTJES

TEKST EN FOTO'S:
MYRIAM VAN BREEVOORT

Programma september t/m december 2024

Groentjesleden ontvangen extra informatie in de week voorafgaand aan elke activiteit. Meedoen? Dan graag aanmelden per e-mail: groentjes@ivn-maasenniers.nl

Zondag 8 september

OP BEZOEK BIJ BOERDERIJ
VAN BERGEN

10:00 - 12:00 uur

Hondsiepsebaan

Zondag 20 oktober

GROENTJES GEZINS-
WANDELING

10:00 - 12:00 uur

Vanaf het IVN-clubge-
bouw

Zaterdag 2 november

NATIONALE NATUUR-
WERKDAG

Tijd en locatie in overleg
met de boswachter

Zaterdag 14 december

VOLLEMAANWANDELING

19:00 uur

Vanaf het IVN-clubge-
bouw

Woensdagmiddag 13 november

START NIEUWE SERIE SCHARRELKIDS
VAN SJORSSPORTIEF/DOEJEMEE

14:30 - 16:30 uur

In het IVN-clubgebouw

Schoolbezoek Elckerlyc Gennep

TEKST: MYRIAM VAN BREEVOORT | WHATSAPP: ELCKERLYC GENNEP | TEKENING: MIKE

Op 12 april waren we op schoolbezoek bij de onderbouw van de Elckerlyc in Gennep. Het onderwerp was "Excursie bodem- en waterdiertjes". Hiernaast een mooie tekening van een van de kinderen en hieronder een WhatsAppje van de school.

Een tekening over ons bezoek aan jullie vandaag. Wat was het leuk en wat hebben we genoten, nogmaals hartelijk dank! In de tekening zie je alles van vandaag, het bijenhotel, het paddestoelenhuisje, de vijver, de boom met 'neushoorns', het pad met steentjes. Hij tekende er ook

slingers bij, omdat het gewoon een feestje was vandaag!! Namens alle muizen, ouders en leerkrachten: bedankt!

16:09 ✓

Op dit mooie kunstwerkje heeft Jael Engelen 'haar' nachtzwaluw afgebeeld

ZATERDAGAVOND 29 JUNI. Hele slechte weersvoorspelling .....

We hadden een afspraak gemaakt om mee te gaan om nachtzwaluwen te spotten en te tellen. We waren om 21:30 uur bij de Zevenboom in Afferden. En wat viel het mee! Twee uurtjes duurde onze excursie en pas toen we terug onderweg naar huis waren barstte de regen los.

We waren met een groepje van 3 kinderen en 7 volwassenen. Vanaf de Zevenboom aan de Kapelstraat liepen we richting Hopberg. Het grote Ven aan de linkerkant zag er sprookjesachtig uit. Er hing dunne nevel boven het water en kikkers kwaakten. Een geelgors zong zijn lied. Tu tu tu tuuuuu.

Toen rechtsaf het stuifduin, de Hopberg op. En na een kwartiertje hoorden we het bijzondere geluid van de nachtzwaluwen. Prrrrrrr, prrrrrrr, prrrrrrr, prrrrrrr enzovoort. Even later zagen we ze ook vliegen in de schemering. Er werden zeker 10 stuks geteld. We namen alle tijd om te observeren.

Toen we uiteindelijk toch terug moesten, kregen we een prachtige toegift. Er werden glimwormpjes gezien. In het loeppotje kon je goed zien hoe het uiteinde felgroen oplichtte. Een avond met een gouden randje .....

(stock-)foto van een nachtzwaluw

Schoolexcursie de Maaskei uit Mook

Tekst en foto's: Myriam van Breevoort

WATER- EN BODEMDIERTJES

De regen kwam met bakken uit de hemel op vrijdag 19 april. We pasten onze excursie aan. We verdeelden de kinderen over 4 groepjes en onder leiding van Peter, Hennie, Helma en Myriam gingen we in ons clubhuis aan de slag met onze natuureducatie.

Vooraf hadden we een paar mierenleeuwen uit het zand bij het insectenhotel gevangen. Deze zetten we in een loeppotje met zand op tafel in de keuken. De kinderen voelden deze beestjes kriebelen terwijl ze achterwaarts terugkropen in een hoopje zand op de hand. Daarna kon het observeren goed beginnen. Met kleurpotloden een mierenleeuw tekenen! En wat werden er mooie tekeningen gemaakt. In de bieb was het thema 'water' en met behulp van wat trefwoorden werd er heel wat besproken over dit element. In de gang werden 'wilde bijen' onder de loep genomen. Er werd inzichtelijk gemaakt hoe het er in een bijenhotel aan toegaat (elders in deze MaNie is hier meer over te lezen).

Onder de kapschuur kwamen de uilen aan bod. Dit natuurlijk omdat we dan aandacht konden besteden aan de bewoonde nestkast die er hangt. Dan hadden we nog een onderdeel in de zaal: waterdiertjes determineren met behulp van een zoekkaart. Wat erg leuk was, Peter had van thuis enkele stekelbaarsjes en salamanders meegebracht. En we hadden uit de vijver bij het clubhuis ook nog wat geschept, posthoornslakken en wat andere kleine diertjes.

De ochtend werd gezamenlijk afgesloten met het maken van een mooie stokpop.

Een dag later ontving ik van de juffen het onderstaande bericht.

"Dag Myriam, ik wil jou en je collega's bedanken voor de mooie, leerzame en leuke excursie die onze kinderen vrijdag hebben meegemaakt. Ondanks de regen hebben jullie er toch een mooi geheel van weten te maken.

Groetjes Willeke en Janine van de Maaskei Mook"

Trots op ons mooie schoolexcursie-team!

Rechts: tekening van mierenleeuw, gemaakt door een van de kinderen.

FOTO'S BEHOREND BIJ ARTIKEL OP PAGINA 13 OVER HET BIJENHOTEL

LINKS: Het door vandalisme beschadigde bijenhotel en de reparatie ervan.

RECHTS: Door IVN Maas en Niers ontwikkelde lesbox over bijen.

Steenuiltjes

Tekst: Myriam van Breevoort, Foto's: Karin Hermans

De Groentjes gingen mee met Frank. Hij is een van de 2 roofvogel-en uilenringers van IVN Maas en Niers. Zijn werkgebied is ten zuiden van de A77. Onze andere ringer, Dirk, heeft het gebied ten noorden daarvan. IVN Maas en Niers ligt tussen Mook, Wellerlooi, de Duitse grens en de Maas.

Al heel wat jaren gaan we met de kinderen een avondje mee langs de nestkasten. Zo komen we ook op de mooiste plekken waar een nestkast hangt. We zien deze avond een kast die in een oude boomgaard op een dikke tak van een kersenboom bevestigd is. Natuurlijk mochten we ook even van de kersen snoepen! En er was een kast in een oude appelboom, de laatste twee kasten van onze ronde lagen hoog op een tak van een zomereik.

Het is belangrijk dat de kinderen leren hoe deze prachtige vogels in het wild leven en ook kunnen blijven leven.

Bij het bijenhotel

Tekst/foto's: Myriam van Breevoort, Jos Ballast

Honingbijen leven in een grote familie samen met 1 koningin die alle eitjes legt. Zij maken van was een honingraat waar de eitjes in gelegd worden. Honderden, misschien wel duizenden eitjes.

Bij de wilde bijen gaat dat heel anders. Er bestaan wel 350 soorten wilde bijen in Nederland. Wilde bijen leven alleen, dat noem je solitair. Zij leggen ook maar heel weinig eitjes. De vrouwtjes doen al het werk. In het voorjaar maken zij de nestjes. Graafbijtjes doen dat in de grond, maar anderen, de metselbijtjes, leggen hun eitjes in holle stengels of in gaatjes die kevers hebben gemaakt.

Wilde bijen maken geen honing voor de mensen, maar zijn wel erg belangrijk voor het bestuiven van bloemen en planten. Wilde bijenvrouwtjes hebben maar een kleine angel, daarmee kunnen ze niet door een mensenhuid steken. De mannetjes hebben geen angel.

De bijtjes leggen achter in een gaatje een eitje en doen daar een beetje stuifmeel bij. Dat is eiwitrijk voedsel voor de larve die uit het eitje komt. Daarna metselen ze van klei een wandje en leggen weer een eitje. Zo ontstaan er een paar kamertjes. In het voorste kamertje komt geen eitje, dat zou er toch maar door een vogel uit gepikt worden!

Als de larve het stuifmeel heeft opgegeten verandert hij in een pop. En uit die pop komt pas het volgende voorjaar weer een nieuw bijtje. Het

Indrukwekkend is het om zo een uiltje in de ogen te kunnen kijken en te zien hoe mooi de veertjes zich aan het ontwikkelen zijn. Op het weegschaaltje zien we dat de mini uiltjes rond de 100 gram wegen.

Frank en Dirk kunnen er veel over vertellen. Zij hebben een opleiding gevolgd van minstens 2 jaar. De hele roofvogel-en uilenwerkgroep telt ongeveer 18 personen, want helemaal alleen kunnen zij dit werk niet doen. Er gaat ook veel tijd zitten in de nestkastencontroles, onderhoud en plaatsen van de kasten. En het verwerken van alle gegevens kost veel tijd. Uiteindelijk hopen we dat een van onze Groentjes ooit een keer de taak van Frank en/of Dirk over zal nemen.

Deze foto's zijn gemaakt bij de steenuiltjes in de omgeving van Siebengewald.

Er werden verdeeld over 4 kasten, 16 uiltjes geringd.

bijtje in het achterste kamertje komt het laatst uit. Je kunt zien dat de bijtjes hun kamertje open maken; eerst komen er mannetjes uit. Die vliegen op een zonnige dag steeds voor de gaatjes heen en weer, op zoek naar vrouwtjes die later uitkomen. De mannetjes hoeven hen alleen maar te bevruchten. Daarna gaan ze dood en zijn voedsel voor andere dieren. En dan begint alles weer opnieuw; de vrouwtjes gaan aan het werk. Kamertjes maken, stuifmeel halen, eitjes leggen en muurtjes metselen.

Om dit allemaal goed uit te kunnen leggen tijdens onze excursies hebben we een lesbox gemaakt. Daarin: Handpop "bij" en een halve meter regenpijp door de helft gezaagd, 4 balletjes, een flesje "stuifmeel" en een stuk boetseerlei.

Verder vertelt Jos: Begin april zagen we dat van het kleine insectenhotel op het NATO-kamp een aantal planken er los bij lagen en de dakpannen kapot waren. Ook een gedeelte van de inhoud lag op de grond. Wie doet nou zo iets? Albert en ik, hierbij geholpen door onze kleinzoon Sil en Hans, hebben het insectenhotel opnieuw vastgezet en nieuwe dakpannen erop gelegd. Ook de inhoud hebben we weer aangevuld. Hopelijk blijft het hierbij en worden er geen verdere vernielingen gepleegd.

Noorderlicht vanaf de Niersdijk

Heb jij ook het noorderlicht gezien?

TEKST EN FOTO'S: MARIAN VINK

In Zweden heb ik het al eens gezien: het noorderlicht. Zo'n bijzonder indrukwekkend moment om mee te mogen maken en met eigen ogen te zien. Bij een hele sterke zonnwind kun je ook in Nederland soms het noorderlicht zien. Tussen 10 en 13 mei 2024 hadden we boven delen van Nederland zo'n sterke zonnwind. Via de app van Aurora en op de Facebookgroep van Aurora Alert Nederland, kwamen diverse meldingen binnen.

Dus ruim van tevoren ben ik met mijn spullen, camera met statief, hoofdlamp (met rood licht), opgeladen mobieltje om alle apps in de gaten te houden, naar de Niersdijk in Gennep gewandeld. Wel bijzonder om in het donker in je uppie op de Niersdijk te staan. Hopend dat je het noorderlicht kunt zien, wachtend op het juiste moment. Af en toe kwam er een wandelaar met zijn hond voorbij. Of een groepje jongeren op hun bikes, rakelings langs mij en de opgestelde camera heenschuerend. 'Hé, daar staat iemand', werd er geroepen. Tjee, dat ging maar net goed. Maar wat een mazzel! Ik heb er zeker anderhalf uur staan te genieten van het noorderlicht en ondertussen foto's gemaakt.

WAT IS DAT: HET NOORDERLICHT?

Het noorderlicht, ook wel het poollicht genoemd, is een geomagnetisch lichtverschijnsel in de bovenste lagen van de aardatmosfeer. Je ziet vooral een lichte gloed, bewegende bogen, stralenbundels of gordijnen van licht. Meestal in de kleuren groen, rood of paars.

Het poollicht wordt veroorzaakt door een zonnwind. Bij een uitbarsting van een plasmawolk op de zon heeft de zonnwind een sterke kosmische lading. Dat vormt een stroom aan elektrisch geladen deeltjes, die de zon voortdurend de ruimte instuurt. Net als het weer op aarde is ook het ruimteweer, waar de zonnwind onderdeel van is, heel erg veranderlijk. De zon kent twee seizoenen: een actieve en rustige periode. De activiteit van de zon heeft een cyclus van elf jaar. In die periode neemt de activiteit toe en zwakt die weer af.

Tijdens een actieve periode zijn er veel zonnevlekken waarin veel energie opgeslagen zit. Zo'n zonnevlek kan een deeltjesstorm veroorzaken waarbij in één keer een grote hoeveelheid deeltjes de ruimte invliegt. Met een enorme snelheid komen deze deeltjes eerst de magnetosfeer van de aarde binnen. Het magnetisch veld rondom de aarde vangt de zonnwind op. De geladen deeltjes reizen vervolgens verder de atmosfeer in. Daar botsen ze op hoge snelheid met zuurstofatomen en stikstofatomen. Dit gebeurt op grote hoogte, zo'n 100 tot 300 kilometer boven de aarde. Door de kracht van deze botsingen verhoogt het energieniveau van de deeltjes. En die energie moet ergens heen. De deeltjes zenden deze energie uit in de vorm van licht. Door het magnetisch veld buigen de deeltjes af richting de polen, zo ontstaat het poollicht. Daarvan zijn twee varianten: het noorderlicht (aurora borealis), dat in de buurt van de noordpool te zien is, en het zuiderlicht (aurora australis) dat vlakbij de zuidpool zichtbaar is.

DE VERSCHILLENDE KLEUREN VAN HET NOORDERLICHT

Het noorderlicht is soms groen en dan weer rood of paars. Bovendien is het poollicht de ene keer spectaculairder en beter met het blote oog waar te nemen dan de andere keer. Ook dat heeft alles te maken met de zon. Hoe sneller de elektrisch geladen deeltjes vanuit de zon de atmosfeer ingeslingerd worden, hoe indrukwekkender het poollicht.

De kleur van het noorderlicht wordt bepaald door het soort atoom dat botst met de zonnewind. Wanneer de geladen deeltjes uit de zon in aanraking komen met zuurstofatomen, ontstaat rood en groen poollicht. De rode kleur is echter minder goed zichtbaar met het blote oog, waardoor we vaak alleen de groene lichten door de lucht zien dansen. Een goede foto graaf kan door een camera de verschillende kleuren vaak beter vastleggen dan je eigen oog dit kan registreren.

Wanneer de energiedeeltjes uit de zon in de atmosfeer botsen met stikstofatomen ontstaat er rood of paars poollicht. Het Noorderlicht kan ook een mix van verschillende kleuren zijn. Het kleurenspectrum is afhankelijk van het aantal deeltjes dat de zon uitscheidt en de snelheid daarvan. Als de zonnewind tot diep in de atmosfeer kan doordringen zie je bijvoorbeeld een groen noorderlicht met een rode onderrand.

NOORDERLICHT FOTOGRAFEREN?

Het noorderlicht danst, het is dus een bewegend object.

Wil je de "gordijnen" mooi vastleggen dan zal je een relatief korte sluitertijd moeten gebruiken (1-3sec) en een wat hogere ISO-waarde. Als je hoger gaat in sluitertijd (6 sec - >) dan krijg je een mooi zacht beeld en kan je, doordat er dus meer licht in je camera komt, de ISO weer wat omlaag brengen. Iets wat het ruisniveau ten goede komt.

Noorderlicht, gezien in Canada (foto: Michelle Vera)

Door meerdere beelden achter elkaar te maken kan je daarna eenvoudig een time-lapse in elkaar zetten. Als basis kan je starten met ISO 1600, gebruik een zo klein mogelijk diafragma (grote lensopening) en begin met bijvoorbeeld 5 seconden belichten. Uiteraard zet je de camera op een statief! Het liefst gebruik je hiervoor een *remote trigger* (draadloze of bedrade ontspanner) of de selftimer welke in elke camera zit. Ook zijn de modernere camera's uitgerust met een optie tot het maken van een sequence, waardoor je dus niets zelf meer hoeft te doen dan alleen maar activeren.

Op de huidige smartphones zit vaak een nacht/astro stand. Vaak is dit voldoende om er een redelijke plaat mee te schieten.

WAAR HOU IK HET NOORDERLICHT IN DE GATEN?

Op <https://www.poollicht.be/nl/poollichtactiviteit.html> kan je heel mooi meekrijgen wat er zich afspeelt. Er zijn diverse apps beschikbaar. Zelf kijk ik naar de app van *Aurora*. Of installeer de app *Spaceweatherlive* en dan het tabje poollichtactiviteit aanklikken bovenaan. Hou er rekening mee dat de waardes die je in een app ziet een voorspelling zijn van het licht dat komen gaat! Hier zit een x tijd tussen, even veel als de zonnewind er over doet om de aarde te bereiken. Kijk dus even over hoeveel minuten de zonnewind er is (bijv. 52), want daarop is je voorspelling dus gebaseerd.

Bronnen: Facebookgroep Aurora Alert Nederland, Wikipedia.

Noorderlicht, gezien in Zweden

KOOLMANSDIJK IN LIEVELDE EN HET ZWILLBROCKER VENN | VERSLAG VAN EEN WANDELING

TEKST: TONNY BLOM; FOTO'S: HENNIE DIMMERS EN MARIAN VINK

Op 25 mei om 8.00 uur staan acht leden van de plantenwerkgroep klaar voor een dagtocht. We gaan het natuurgebied aan de Koolmansdijk in Lievelede verkennen (een tip van Jos Ballast die er zelf ook bij was). Dit gebied ligt op de rand van het Oost-Nederlands plateau. De niet waterdoorlatende laag onder de grond vormt hier een soort ondergrondse heuvelrug waardoor het grondwater als kwelwater omhoog geperst wordt. Hierdoor is dit gebied zelfs in de zomer nat en drassig. Er is een grote variatie aan bloemen en planten. Er zijn wandel/struinpaden door het gebied waarbij, zeker nu met overvloedige regen, laarzen geen overbodige luxe zijn.

Wij zijn inmiddels gewend aan heel veel slakken maar daar zitten tegen een boomstam twee tijgerslakken, een naaktslak, die we bij ons (nog) niet in grote aantallen zien. Door het hele gebied staan *ratelaars*. Deze plant parasiteert op de wortels van grassen. En overall staat de *gevlekte orchis*. Hoe langer je kijkt hoe meer je er ziet. We treffen ook meerdere keren de welriekende *nachtorchis*. Met een plastic zak onder de knieën hebben we er even aan geroken. Maar dat viel tegen; blijkbaar laat hij zijn geur echt alleen in de avond en nacht los.

Grassen en biezen staan er ook volop. We zien de biezenknop (dof groen en een dichte bloemkrop) en de pitrus (glanzend en een open bloemkrop). Ook kenmerkend voor zo'n nat gebied is het reukgras. Er staat veld- en ridderzuring. De dagkoekoeksbloem en echte koekoeksbloem staan er beide. Klodders van de schuimcicade zien we ook veel. In de lucht vliegt een buizerd, die achterop gezeten wordt door een paar kieviten die er waarschijnlijk een nest hebben dat verdedigd moet worden. Wilde eend, meerkoet en kikkers laten zich ook zien of horen. Een klein motje lijkt verstrikt te zitten in spinrag. De draden zijn echter de enorme voelsprietten van de geelbandlangsprietmot. Veel grassen staan er zoals kamgras (aar lijkt een kammetje), witbol en glanshaver. Verder kleine- en rode klaver, sterretjesmos, struik- en dopheide. Er staat een zandhaarmos met hoge bruine steeltjes erop. Dit mos heeft

mannelijke (spermatozoiden) en vrouwelijke bloemen. Deze hebben waterdruppels (geen insect) nodig voor de bevruchting. Dan ontstaat er een sporendoosje met mannelijke en vrouwelijke zaadjes die zich bij droog weer verspreiden.

We wandelen langs verschillende soorten wilg, zoals de boswilg, georde wilg en kruipwilg. We komen langs de ligplek van een ree met een slak er midden in. We vinden stijve ogentroost, scherpe boterbloem, heermoes en pinksterbloem.

Een bekende struik staat een eindje van het pad af in de nattigheid. Het is gagel met zijn frisse eucalyptusachtige geur. De bladeren hiervan werden vroeger in de hondenmand gelegd om vlooiën te weren. Zegge (met de driekantige stengel en mannelijke en vrouwelijke bloem op dezelfde stengel) zijn er in meerdere soorten zoals hazenzegge, blauwe zegge en blaaszegge. Er staat brem (in de bonen), stekelbrem en getande pinksterbloem.

We horen weer van alles in de lucht of in de struiken zoals de fitis, de tijtjaf, een fazantenhaan, de boompieper, zwartkop, koekoek, kleine karekiet, grote bonte specht en de groene specht. Op een blad zit een grote fopwesp, een zweefvlieg die op een wesp lijkt. Ook zien we een mooie meikever. Ratelpopulieren met driekantige steel aan het blad ritselen er op los. Nog veel meer planten en bloemen duiken op: gewone pastinaak, biggekruid, tormentil, madelief, havikskruid, margrietten, voederwikke, grote wederik, kamperfoelie, brede stekelvaren (met niervormige sporen aan de onderzijde van het blad), witte dovenetel en akkerdistel.

Na al dit moois wordt het tijd voor een welverdiende lunch bij Erve Kots. Er komt net een flinke bui over, dus dat komt goed uit.

Na de lunch rijden we richting Duitsland naar het natuurpark Zwillbrocker Venn. Hier maken we een ontspannen wandeling naar twee vogelkijkhutten van waaruit de roze flamingo's aan de overkant van het ven goed zichtbaar zijn. Dit park is ook leefgebied van de boomkikker maar dit kleine kikkertje hebben we niet gezien. Wel de bramenstruiken waar hij misschien in zit.

Om 18.00 uur zijn we weer terug bij het IVN-clubhuis. Het was een prachtige dag.

Paarse bloem: bosorchis;
Witte bloem: welriekende nachtorchis

Gevlekte orchis

MET DE PLANTENWERKGROEP OP PAD

TEKST EN FOTO'S: SASKIA EGMOND, GERMA VLOET

In plaats van de werkgroepen te vragen een stukje aan te leveren over het reilen en zeilen van hun activiteiten heeft de redactie bedacht zelf met de werkgroepen op pad te gaan. Op woensdag 3 juli beten we het spits af met de plantenwerkgroep. We liepen mee tijdens een wandeling in de Gebrande Kamp, een gebied tussen de Bloemenstraat in Milsbeek en de Maas. We waren met een groep van negen personen.

Heel kort omschreven gaat de plantenwerkgroep door het jaar heen een aantal keer wandelen en worden tijdens zo'n wandeling alle verschillende planten bekeken en op naam gebracht. De gebieden worden gezamenlijk bepaald. De deelnemers zijn enorm enthousiast en wel zodanig dat degenen die voorop lopen het pad blokkeren voor de deelnemers die achter hen komen. Want ze zijn nog maar twee stappen in het gebied als de eerste planten worden gespot en benoemd. Het is hoogst inspirerend om te zien hoe de één dit weet en de ander dat, en hoe al die kennis uitgebreid wordt gedeeld. En weet je wat minder, dan mag je gewoon met de anderen 'meeliften'. Maar er wordt ook dankbaar gebruik gemaakt van diverse plantenapps. Sommige planten lijken ook wel veel op elkaar. Geïnteresseerden met wat minder kennis zijn dus evengoed van harte welkom bij de werkgroep. Ook is er geen verplichting om iedere wandeling mee te gaan.

Wandelen is trouwens niet helemaal het juist gekozen woord. Het is ook stilstaan, kijken, discussiëren en weer een stap zetten. Naar schatting hebben we in 2 uur zo'n 2,5 kilometer afgelegd. Maar geloof niet dat dat saai is. Je ziet in die paar kilometer heel veel verschillende planten. Daarnaast wordt er allerlei bijkomstige informatie gedeeld, bijvoorbeeld het vogeltje van de vogelwikke, de Romeinse helm in het helmkruid en waterpoeltjes in bladoksels van ... (dat hebben we niet onthouden) waardoor mieren de luizen op die plant niet kunnen bereiken. Ook is er aandacht voor geluiden (wij hoorden de groene specht) en geuren (zoals de munt). In deze wandeling, op een relatief kleine oppervlakte, is heel goed zichtbaar wat de verschillende grondsoorten doen met de plantenvariatie. Dat blijkt uit de diversiteit in de soorten maar ook dezelfde soort gedraagt zich op de verschillende grondsoorten verschillend. Zo groeit het watermunt veel weelderiger en hoger in nat gras aan de waterkant dan op het deel waar de grond vooral uit zand en grind bestaat.

Sommige deelnemers zijn al heel lang lid van de plantenwerkgroep, anderen zijn recent aangehaakt. Interesse voor planten is de grote gemene deler, vaak ook al van jongs af aan. Daarnaast maakt de combinatie met het wandelen en buitenzijn het voor alle deelnemers een boeiende, leerzame en tegelijkertijd ook erg gezellige activiteit.

Een hoogst vermakelijk en toevallig detail was dat een sprinkhaan, Japie, Germa aan het begin van de wandeling als waardig logistiek partner uitgekozen had. Nadat hij haar hoofd eerst grondig onderzocht had, heeft hij zich gedurende de wandeling op haar haar mee laten tronen om bij het eind-beginpunt weer terug te gaan naar zijn eigen stekkie.

Wij van de redactie hebben genoten van de wandeling en de werkgroep! Lijkt het je ook leuk om eens een mee keer te gaan, neem dan contact op met Hennie Dimmers. De data van de wandelingen zijn vermeld op de IVN Maas en Niers-website, net als Hennies e-mailadres.

Je bent van harte welkom!

IVN Kerkuilen

TEKST: JOS BALLAST; FOTO: IVN-WEBCAM

Sinds afgelopen winter hebben we in de kerkuilenkast die in de IVN-kapschuur hangt een webcam geïnstalleerd. Zo kunnen we live de 2 kerkuilen volgen die er al een poosje in zitten. Voor zover we nu kunnen zien zijn er nog geen eieren gelegd. Beide uiltjes vliegen rond de schemering uit de kast om op muizenjacht te gaan. En tegen het ochtendgloren komen ze terug en zitten de hele dag in de kast wat te dutten en kroelen. Sinds 24 april is deze cam door iedereen te volgen, de link staat op de [IVN Maas en Niers website](#). Eind juni was de cam al meer dan 1000 keer bekeken. We zijn benieuwd of er dit jaar nog jonge kerkuiltjes te zien zijn en blijven dus regelmatig de webcam volgen.

Cursus Klimaatgesprekken

TEKST: SASKIA VAN EGMOND

Natuurbehoud is voor mij altijd onlosmakelijk verbonden geweest met gedrag. Dat voorraden fossiele grondstoffen eindig zijn begreep ik als kind al wel. Als het ware vergelijkbaar met je spaarpot: "op is op". Vanuit een naoorlogse afkeer van verspilling, of misschien toch gewoon platte vrekigheid, ben ik mijn leven lang al dol op tweedehands spullen. Mensen, en ik dus ook, hebben een grote overeenkomst met *rupsje-nooit-genoeg*; niet altijd vanuit verkeerde normen maar omdat het hebben van nieuwe spulletjes, smaken en vernieuwende zaken zo aangenaam is. Het klimaateffect van onze drang naar meer is helaas niet direct zichtbaar. Dus kunnen we makkelijk en langdurig de andere kant op blijven kijken. En tot op de dag van vandaag blijven de inzichten voortschrijden; wat gisteren nog acceptabel en rechtvaardig leek blijkt vandaag achterhaald en vraagt om gedragsaanpassing.

Op verzoek had ik in februari een artikeltje geplaatst op onze IVN Maas en Niers website over 'Klimaatgesprekken'. Voor plaatsing van een artikel is het soms handig om even wat meer te lezen dan alleen het aangeleverde artikel. Ik heb me daarom direct ingeschreven voor de cursus 'Klimaatgesprekken'. Die cursus maakt je gedrag en de daarmee samenhangende klimaatimpact inzichtelijk, waardoor je tegelijkertijd bij jezelf te rade gaat over je eigen klimaatimpact en hoe je die kunt beperken. Vervolgens ga je deze verworven zelfkennis breder trekken: hoe kun je deze kennis delen teneinde samen met anderen de klimaatimpact verder te verlagen. Echter, hoe moeilijk is het in onze polariserende maatschappij om een gesprek aan te gaan, zonder dat het snel in een competitie of erger verzeild raakt. 'Klimaatgesprekken' helpt hoe je op een waardevolle en positieve manier met je medemens daarover in gesprek kan raken. Met wederzijds respect en begrip bereik je wellicht niet meteen een merkbare gedragsverandering, maar met zaaien oogst je op termijn en daarmee zijn we terug bij onze dierbare natuur aanbeland.

CO2 IS MEETBAAR

'Klimaatgesprekken' is gebaseerd op de Engelse cursus *'Time for Tomorrow'* geschreven door Rosemary Randall en Andy Brown van het initiatief *Carbon Conversations*. In een 6-tal bijeenkomsten worden evenzoveel thema's aan de hand van opdrachten,

'spelletjes', rollenspellen en discussies uitgewerkt. Alles wordt uitgedrukt in CO2, voor mij een totaal nieuwe benadering, waardoor je een eenheid van maat hebt waarmee je kunt rekenen en feitelijk vergelijken. Dus geen appels en peren maar bijvoorbeeld wel hoeveel suiker en vezels, dit leidde voor mij tot zeer verrassende inzichten.

HERKENBARE THEMA'S

De behandelde thema's zijn dichtbij huis gekozen en bevatten daardoor voor iedereen herkenbare elementen. Een klimaatvriendelijker toekomst, wonen, reizen, voedsel en water, consumeren, het gesprek met een ander.

MORGEN BEGINT NU

Persoonlijk ben ik niet somber gestemd maar wel weinig hoopvol over de wereld die we voor volgende generaties achterlaten. Positieve handvatten die ik als bemoedigend ervaar zijn onder anderen het weten dat een ieder op eigen wijze zorgen over het klimaat heeft, veel zaaien oogst en dat morgen vandaag begint.

IEDEREEN DRAAGT BIJ EN IEDERE STAP IS ER EEN

De bibliotheek van Gennep heeft in dit geval bijgedragen door de ruimte beschikbaar te stellen waardoor de cursus in een aangename en professionele omgeving kon plaatsvinden. De trainers Maaike en Geerte leiden de cursus op originele en inspirerende wijze en vullen elkaar hierbij doorlopend aan. Het was een feestje om met gelijkgestemden met andere kennis 6 avonden lang in gesprek te zijn en nieuwe ideeën op te doen.

Niet los te zien van deze cursus en ook het vermelden waard: twee medecursisten starten afgeleid van de ontgroeibeweging de site www.ontgroe.nl, een lokaal initiatief om gezamenlijk te zoeken naar ideeën en oplossingen die wij allemaal toe kunnen passen en versterken. Vanuit een overkoepelend gezichtspunt ook heel interessant om meer over te weten.

SAMEN DUURZAAM DOORGAAN

Is jouw interesse ook gewekt? Kijk dan eens op de site www.klimaatgesprekken.nl want zij en wij stoppen niet bij deze ene cursus in Gennep. Er volgen er nog vele!

Geplande activiteiten | agenda voor de komende periode

Woensdag 18 september (20:00 uur)
Extra Algemene Ledenvergadering (ALV)

Locatie: IVN-clubgebouw Gennep
(voor de uitnodiging en agenda:
zie pagina's 3 en 5 van dit blad)

Donderdag 5 september (19:00 uur)
Plantenwerkgroep: De Hamert Wellerlooi

Wandelingen van de plantenwerkgroep duren circa 2 uur. Enkele weken voor de geplande datum volgt nadere informatie over vertrektijd en vertrekplaats. Meestal verzamelen we in Gennep om gezamenlijk naar het onderzoeksgebied te gaan.

Als je aan een wandeling wil deelnemen, geef je dan op via planten@ivn-maasenniers.nl, zodat je alle informatie krijgt. Meer informatie vind je op onze website: www.ivn.nl/afdeling/maas-en-niers/.

FOTO: BENNIE MUSTERS

Oplossing raadplaatje

Begin april ging ik weer eens wandelen in het Wald, daar waar we vaak met de kinderen naar zwijnsporten zoeken. Op de plek waar we altijd mooie prenten kunnen vinden om gipsafdrukken van te maken, was een grote beuk omgevallen. Vlak in de buurt hiervan leek het of er kleine groene vliedertjes op de grond lagen. Allemaal uitgelopen beukenootjes! Ik nam er eentje mee en zette die thuis in een potje. Daar mag het proberen om een boompje te worden.

UITGAVE MANIE EN AANLEVEREN KOPIJ

De **MaNie** is een uitgave van de afdeling Maas en Niers van het IVN. Het blad is ook te bekijken op onze website www.ivn.nl/afdeling/maas-en-niers.

Daar vind je ook de actuele informatie over wandelingen, activiteiten en interessante links.

Kopij voor de volgende (herfst-/winter-)uitgave voor 31 oktober 2024 sturen naar redactie.manie@ivn-maasenniers.nl. Alle bijdragen aan de **MaNie** worden op persoonlijke titel gedaan en bevatten niet altijd de visie van redactie en/of bestuur. De redactie behoudt zich wel het recht voor stukken in te korten. Kopij met een karakter dat niet bij de IVN past (bijvoorbeeld commercieel of politiek) wordt niet gepubliceerd.

Wil je de digitale nieuwsbrief ontvangen met actuele berichten? Stuur een mailtje naar: secretaris@ivn-maasenniers.nl.

ZOMEROOGST

IVN-FOTOGRAFEN REGISTREERDEN ONZE GEVARIEERDE NATUUR

